

MİKRO KREDİ UYGULAMASI VE EKONOMİK KRİZ

Nihat Akbıyık¹, Levent Şahin

Özet

Mikro kredi sadece yoksul insanlara verilen bir kredi çeşitidir. Bu kredilerin amacı yoksul insanların gelirini arttırmaktır. Bu kredilerin özelliği garanti göstermeye gerek olmamasıdır. Diğer amacı ise ülkedeki gelir dağılımını adaletini sağlamaktır. Bu yolla ülkedeki işsizlik de azaltılır. Çünkü böylelikle insanlar yeni işyerleri vb. girişimler kurarlar. Mikro kredilerin hedef kitlesi işsiz gençler, kadınlar, evsizler ve topraksız köylülerdir. Sonuç olarak mikro kredinin amacı yoksul insan kitlesinin ve aynı zamanda ülke gelirinin artırılmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Mikro Kredi, Yoksulluk, İşsizlik.

MICRO CREDIT APPLICATION AND ECONOMIC CRISES

Abstract

A micro credit is given only poor people. The aim of this credit is the raising of poor people's income. It's not necessary to guarantee for this credit.

The other aim of this credit is to preside justice of income in the country. It this way unemployment will go down in the country. Because people will set up new shops, markets etc. Thanks to this credit. Target group of micro credits are women, homeless, unemployment young's and landless villagers.

With conclusion, micro credit's aim is raising of poor people's income, to raise country's income at the same time.

Key Words: Micro Credit, Poverty, Unemployment.

---

¹ Yardımcı Doçent, İnönü Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, nakbiyik@inonu.edu.tr.

Giriş

Mikro kredi uygulamasının kadınlar ve yoksullar üzerindeki olumlu etkisini ortaya çıkarmak amacıyla hazırlanan bu çalışmada, ilk olarak 1973 yılında Bangladeş'te ekonomi Profesörü Muhammed Yunus tarafından ortaya atılıp, yoksulluğun çok yoğun bir şekilde yaşandığı Bangladeş'te başlatılan, günümüzde de A.B.D. ve Avrupa'nın çeşitli ülkeleri de dâhil olmak üzere, bütün kıtalarda ve Türkiye dâhil yaklaşık 111 ülkede başarıyla uygulanan mikro kredinin anlamı, amacı ve felsefesi hakkında bilgi verildikten sonra, mikro kredi uygulamasının Dünya ve Türkiye üzerindeki etkileri üzerinde durulacaktır.

Mikro kredi; iş yapma fikri olup, gelir getirici bir faaliyette bulunmak üzere, küçük bir başlangıç sermayesine ihtiyacı olan yoksullara imkân verilmesidir. Sadece güvene dayanan, teminatsız ve kefilsiz küçük sermaye şeklindeki mikro kredi, yoksulların kendi kendilerine yoksulluktan kurtulmaları için etkili bir stratejidir. Mikro kredinin uluslararası uygulamalarında, en yoksul insanlar ve özellikle mevcut resmi mali sistemin dışladığı yoksulun yoksulu kadınlar öncelikle hedef alınmaktadır. Daha sonra işsiz gençler, topraksız köylüler, küçük ölçekli çiftçiler, sokaktaki sahipsiz çocuklar ve orman köylüleri gelmektedir.

Bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde mikro kredinin tanımı, özellikleri, amaç ve felsefesi anlatıldıktan sonra, ikinci bölümde mikro kredi uygulamalarına değinilmektedir. Üçüncü bölümde mikro kredinin dünya ve Türkiye'deki uygulamaları anlatıldıktan sonra, son bölüm olan sonuç bölümünde de konula ilgili değerlendirme ve önerilerde bulunulacaktır.

1. Mikro Kredi Nedir?

Mikro kredi; iş yapma fikri olup, gelir getirici bir faaliyette bulunmak üzere, küçük bir başlangıç sermayesine ihtiyacı olan yoksullara imkân verilmesidir. Sadece güvene dayanan, teminatsız ve kefilsiz küçük sermaye şeklindeki mikro kredi, yoksulların kendi kendilerine yoksulluktan kurtulmaları için etkili bir stratejidir (www.israf.org).

Mikro kredinin uluslararası uygulamalarında, en yoksul insanları ve özellikle kadınları, çocukları öncelikle hedef almaktadır (www.grameenfoundation.org). Daha sonra işsiz gençler, topraksız köylüler, küçük ölçekli çiftçiler, sokaktaki sahipsiz çocuklar ve orman

köylüleri gelmektedir. Mikro kredi fikri ilk olarak 1973 yılında Bangladeş'te ekonomi profesörü olan Muhammed Yunus tarafından ortaya atılmıştır. Yunus, bu uygulamayı yoksulluğun çok yoğun bir şekilde yaşandığı Bangladeş'te genç bir kadına bambu sepeti yapması için 6 \$ kredi vererek başlatmıştır. Mikro kredi; başta A.B.D. ve Avrupa'nın çeşitli ülkeleri de dâhil olmak üzere, bütün kıtalarda ve Türkiye dâhil yaklaşık 111 ülkede başarıyla uygulanmaktadır. Mikro kredi uygulamalarında yoksullara Bangladeş'te 36 dolar, ABD'de ise 1200 dolar olarak verilirken, Türkiye'de bu uygulama ile Türkiye İsrافی Önleme Vakfı ilgilenmektedir(www.israf.org).

1.1 Mikro Kredinin Özellikleri:

- Mikro kredi kendi işini kurarak gelir getirici faaliyette bulunan yoksullara destek vermeyi esas almıştır.
- Mikro kredide kefalet, teminat veya senet benzeri işlemler istenmediği gibi icra takibi de yapılmaz. Mikro kredide esas olan insanların birbirlerine güvenmesidir..
- Bütün verilen paralar kredi olup, borç olarak verilir ve haftalık taksitlerle hizmet maliyeti ile birlikte geri toplanır.
- Başlangıç kredi alan üye; aldığı krediyi zamanında öder, disiplinli olarak toplantılara katılır ise, ikinci yıl kredisini arttırarak alma şansına sahiptir
- Kredinin bir insanlık hakkı olduğuna inanılmaktadır (www.israf.org)

1.2. Mikro Kredinin Amacı Nedir?

Mikro kredinin amacı, klasik yollarla (banka kredisi) kredi alamayacak kişilere; yoksulluğu, gelir dağılımındaki adaletsizliği ve işsizliği azaltacak şekilde, ailesi ve kredi alan için, kendi kendine gelir getirici bir faaliyet yapılmasını, ekonomik ve sosyal kalkınmayı sağlamaya katkı sağlayacak sermaye ihtiyacını karşılamaktır (www.israf.org).

Yani buradaki amaç fakirlere, özellikle de en fakir insanlara yardım etmektir (www.grameenfoundation.org). İnsanlık tarihi kadar eski bir geçmişi olan yoksulluk özellikle 20. Yüzyılda çeşitli krizler sonucunda daha geniş kitleleri etkilemektedir. Günümüzde yoksulluk yalnız az gelişmiş ülkelerde değil, gelişmiş ülkelerde de ciddi bir sorundur. Ancak gelişmiş ülkelerdeki sosyal devlet uygulamaları yoksulluğun sonuçlarını önemli ölçüde önlerken az gelişmiş ülkelerde bu sorun çok daha şiddetli boyutlarda yaşanmaktadır (Karabulut, 2007, 5-6). Yoksulluk bireylerin fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayamamaları ve insanca yaşamak için gerekli gelirden mahrum olmaları durumudur. Yoksulluk üretim azlığı veya çokluğunun değil adil dağılmamasının bir sonucudur (Şenses, 2003, 18). Mikro

kredi uygulamasının diğeri bir ekonomik sonucuda girişimciliğin (Özelde Kadın girişimciliğinin) teşviki yoluyla üretim faktörlerinin harekete geçirilmesi ve kadının ekonomik ve sosyal statüsünün geliştirilmesidir. Girişimci işletmeyi kurup, üretim faktörlerini bir araya getirerek mal ve hizmet üreten, kar hedefleyen ve riski üstlenen kişidir (Doğan, 1998, 8). Bu özelliğiyle girişimci iktisadi gelişmenin motoru olan, insanlara, örgütlere, topluluklara ve kültürlerle güç katan, yön çizen, fırsat veren özellikler ve yetenekler bütünüdür (Bridge, 1998, 22. Nakleden Demirel, Akbıyık, “Girişimcilik Kavramı ve ortaya Çıkışı”, 2009, 8. “Girişimcilik ve Küçük İşletmeler”, Nobel Yayın Dağıtım, 2009, Ankara). Mikro Kredi uygulamasının desteklediği küçük kadın girişimcilerin sayısı çeşitli sosyo-kültürel gelişmeler sonucunda giderek artmaktadır. Ancak özellikle kendi işini yürüten kadınlarla ilgili ampirik çalışmalar oldukça yetersizdir. Pek çok çalışmada kadınlar ya ihmal edilmiş veya erkeklerle aynı şekilde davrandıkları varsayılmıştır (Goffee, Scase, 1992, 9-10). Kadınların girişimci olmalarını teşvik eden faktörler şunlardır:

- Sosyo-kültürel değişimler sonucunda kadınları eğitim düzeylerinin artması,
- Kadınların ücretli iş bulma şanslarının azlığı,
- İşlerinden duyulan memnuniyetsizlik,
- Ailenin yoksulluğu ve yüksek işsizlik oranı,
- Ücretli çalışmaları durumunda işten ilk çıkarılacak personel olacaklarını düşünmeleri,
- Erkek egemen yapıdaki işletmelerde belli bir yere kadar yükselecekleri düşüncesi,
- Aile sorumluluklarını ihmal etmeden kişisel becerilerini ortaya koyarak gelir elde etme arzusu (Goffee, Scase, 1992, 13-16 ve Arıkan, 2002, 211-213).

1.3. Mikro Kredinin Felsefesi

Kredi işlemlerinde, beş kişilik grup dinamiği uygulanmakta olup, teminat ve kefalet aranmamakta, icra ve mahkemeye müracaat edilmemektedir. Mikro kredide hiçbir şeyi olmayan dar gelirli, daima kredi almada önceliklidir. Mikro kredi de felsefe; kredinin bir insan hakkı olduğudur. Ticari bankalar tapuya, teminata ve kefalete yani kâğıda kredi verirken, mikro kredide insana kredi verilmektedir. Ticari bankalardan kredi alınırken, kişi ne kadar fazla teminat gösterir ise o kadar fazla kredi alabilirken, mikro kredi de ise ne kadar az gelire sahipse kişi o kadar öncelikli kredi alma imkânına sahip olur (www.israf.org).

2. Mikro Kredi Uygulaması

Mikro kredi uygulaması, teminatsız ve kefilsiz kredi almak için, aynı mahallede oturan benzer ekonomik ve sosyal şartlarda yaşayan beş bayanın bir araya gelmesi sonucu oluşturulan grup üyelerinin her birisine ayrı ayrı kredi verilmesidir.

2.1. Kredinin Geri Ödenmesi

Grameen Mikrokredi Projesinden para alındığı hafta içinde mutlaka yapılması düşünülen gelir getirici faaliyet için kullanılmalıdır. Paranın bu şekilde kullanılmasından bir hafta sonra, alınan kredi hizmet maliyeti ile birlikte 46 haftada ve haftalık olarak geri ödenir (www.israf.org).

Grameen Mikrokredi Projesinden alınan kredi miktarlarına göre haftalık taksit ödemeleri şöyledir: (www.israf.org).

- 100 YTL mikro kredi için haftalık taksit, hizmet maliyeti ile birlikte 2,5 TL'dir.
- 200 YTL mikro kredi için haftalık taksit, hizmet maliyeti ile birlikte 5 TL'dir.
- 300 YTL mikro kredi için haftalık taksit, hizmet maliyeti ile birlikte 7,5 TL'dir.
- 400 YTL mikro kredi için haftalık taksit, hizmet maliyeti ile birlikte 10 TL'dir.
- 500 YTL mikro kredi için haftalık taksit, hizmet maliyeti ile birlikte 12,5 TL'dir.
- 600 YTL mikro kredi için haftalık taksit, hizmet maliyeti ile birlikte 15 TL'dir.
- 700 YTL mikro kredi için haftalık taksit, hizmet maliyeti ile birlikte 17,5 TL'dir.

2.2. Kredinin Maliyeti

Mikro kredinin sürdürülebilir olması ve daha fazla kişiye ulaşabilmesi yanında, çalışanların masraflarının ve işletme giderlerinin karşılanması için, hizmetlerin karşılığı olarak bir hizmet maliyeti alınmaktadır. Mikro kredide vatandaşların evine kadar gidilerek taksitler her hafta toplanır (www.israf.org). Türkiye Grameen Mikrokredi Projesinden para alındığında, mikro kredi alan şahıstan yıllık olarak %15 hizmet maliyeti alınır. Mikro kredi kullanıcılarından alınan hizmet maliyeti; mikro kredi faaliyetlerinin tanıtımı ve yürütülmesi yanında, personel giderleri, ulaştırma ve haberleşme ile diğer işletme giderlerine harcanır. Hizmet maliyetinin alınmasındaki temel amaç, Mikro kredi faaliyetinin sürdürülebilirliğini sağlamaktır(www.israf.org).

2.3. Mikro Kredi Kimlere Verilir?

Mikro kredinin birinci görevi yoksul ailelerin kendi çabalarıyla yoksulluktan kurtulmalarına yardımcı olmak olduğundan, hedef kitlesi yoksullar özellikle dar gelirli kadınlardır.

Bireysel olarak kendi işlerini kuran mikro kredi üyeleri, grup olarak değerlendirilirler. Mikro kredi grupları beşer kişiden oluşur. İlk yıl için öngörülen kredi tutarı 100 ile 700 TL arasındadır. İkinci yıl kredisi ise 800 TL den fazla değildir. 3. yıl kredisi ise 1.000 TL yi geçmeyecek şekilde ayarlanmıştır (www.israf.org). Bahsedilen kredi tutarları sadece yıllara göre değil iş hacmine, işin gelişebilirliğine, üyenin ve grubun performansına da bağlı olarak eski üyelere 3,000 TL'ye kadar kredi verilebilir (www.israf.org).

2.4. Mikro Kredi İle Ticari Banka Arasındaki Farklar

Ticari banka, kredi vereceği kişiden ipotek, teminat ve kefalet ister. Hâlbuki mikro kredi uygulamasında ise ipotek, teminat ya da kefil istenmez. Mikro kredi uygulamasında; mikro kredi çalışanları taksitlerin tahsil edilmesi için her hafta mahalle veya köye giderek orada tahsilâtı yapılmaktadır. Ticari bankalarda ise, müşteriler bankaya gitmek mecburiyetindedir.

2.5. Kredi Türleri

Temel kredi; Normal olarak mikro kredi almak isteyen dar gelirli kadınlara verilen ve 100 TL – 700 TL arasında değişen miktarlardaki kredidir.

Girişimci kredisi; Temel krediyi alanlar arasından, ticari potansiyel gösteren başarılı ve iş kadını olma yolunda önemli adımlar atmış ve onu kanıtlamış olan mikro kredi kullanıcıları kadınlara birinci yıldan sonra, her yıl en fazla 1000 TL artırılarak verilen kredidir.

Mücadeleci vatandaş kredisi; Halen dilenmekte olan kadın ve erkek ayrımı yapılmaksızın bütün dilenenlere verilen kredidir. 50 TL'den başlayarak ve hizmet maliyeti alınmadan verilen kredide; geri ödeme yapılması, geri ödemenin taksit zamanı ve miktarını mücadeleci vatandaş belirler. Mücadeleci vatandaş, verilen krediyi geri ödemediği takdirde kendisine yeni kredi verilmez (www.israf.org).

2.6. Mikro Kredi İle Yapılabilecekler

Mikro kredi kullananlar; terzilik, sebze ve meyve yetiştirmek, manavcılık, dikiş-nakış, el işi, hindicilik, tavukçuluk gibi evcil hayvan yetiştirmek ve satmak, bakkaliye, tatlıcılık, çamaşır yıkama, çocuk ve yetişkin elbisesi satmak, terlik satmak, halı-battaniye satma, bisiklet kiraya vermek, buz üretmek, piko yapmak, süt ve yoğurt satmak gibi çeşitli faaliyetler yapabilirler. Mikro kredi alanlar arasından örnek olarak kredi alan kadınlardan birisi, 100 milyon kredi alıp, mahallesinde metre ile tül bent satıyor. İş bulamayan bir ebe, 500 milyon lira kredi alıp mahallesinde sağlık kabini kurdu. 500 milyon kredi alıp, bakkaliye ve manav dükkânı açan yanında, 200 milyon alıp patlıcan serası kuran, 500 milyon krediyle çamaşır makinesi alıp, lokantalardan eşi ve çocukları tarafından toplanan örtü, önlük ve peçetelerin yıkanması ile geçimini temin eden ve aldığı 500 milyon lira krediyle, evinde süs bebekleri yapıp tuhafiyeye satan gibi yaklaşık 70 çeşit iş yapan 1100 iş kadını kredi kullandı (www.israf.org).

3. Dünya’da Mikro Kredi

Birleşmiş milletler, 192 ülkenin katılımıyla 2005 yılını Mikro Kredi Yılı ilan etti. Mikro kredi, Bangladeş’te 2006 Nobel Barış Ödülünü alan mikro kredi fikrinin sahibi Prof. Dr. Muhammed YUNUS tarafından 1976’da ilk defa uygulanmasına rağmen, yaygın olarak bilinenin aksine, sadece fakir ülkelerde değil, gelişmekte olan ve gelişmiş olan ülkelerde de uygulanmaktadır. Mikro kredinin en iyi uygulayıcıları arasında ABD ve Avrupa ülkeleri gelmekte olup, mikro kredi gelişmiş ve gelişmekte olan 111 ülkede uygulanmaktadır (www.israf.org). Uzmanların belirttiğine göre dünyada şuanda mikro kredi uygulamasından faydalanan 75 milyon bulunmaktadır. Bunların kullandığı toplam kredi miktarı ise 39 milyar \$’dır (www.newsweek.com).

Mikro kredi faaliyeti Doğu Avrupa ve Orta Asya’da 22 ülkede sürdürülmektedir. Bu ülkelerde toplamda 366 milyon insan yaşamaktadır. Söz konusu bölgelerde (Balkanlar ve Kafkasya) mikro kredi faaliyetleri gelişme aşamasındadır. Bu bölgedeki insanların %20’si (71 milyon) varlıklı kesimi oluşturmaktadır (www.themixmarket.org). Latin Amerika’da mikro kredi faaliyeti uygulama alanlarına göre Güney Amerika, Orta Amerika ve Karayipler üçe ayrılmaktadır. Mikro kredi, Amerika kıtasında Güney Amerika’da ilk defa uygulanmıştır. En fazla ilgi gördüğü ülke ise Meksika’dır. Afrika’da ise mikro kredi uygulamaları insan haklarının iyileştirilmesi, gıda yardımlarına yönelmenin yanında, yerel ve ulusal bazda özel sektörün güçlendirilmesi için de, çalışılmaktadır. Afrika’da çalışmalar orta, güney, batı, doğu Afrika olmak üzere adeta dört sacayağı üzerinde yürütülmektedir. Bu çalışma alanında özellikle ekonomik büyümenin sağlanmasına odaklanılmıştır. Arap bölgesi (Orta Doğu ve Kuzey Afrika) olarak adlandırılan çalışma alanında ise daha çok eğitim, emlak, tarım vb. alanlarda çalışmalar yoğunlaştırılmıştır. Bu çalışma alanında amaç özel sektörün geliştirilerek, bu bölgelere uluslararası yatırımların çekilmesidir. Bunun içinde şirketlere yabancı ortaklar aranmaktadır. Bu yöntem için pilot ülke olarak Ürdün ve Mısır seçilmiştir (www.mixmarket.org).

ABD’de ise mikro krediyi eski ABD Başkanı Bill Clinton, Arkansas’ta valilik yaparken ve daha sonra Başkanlık döneminde ABD’nin büyük kentlerinin kenar mahallelerinde uygulamıştır. Bill clinton’un eşi, şuada ABD dışişleri bakanlığı yapan Hillary Clinton, bunu yazdığı “Living History (Yaşayan Tarih)” isimli kitabında açıklamaktadır. (www.israf.org). Çağımızda diğer ülkelerde olduğu gibi, Türkiye’de de hem kamu hem de özel sektörde istihdam oluşturulması giderek zorlaşmaktadır. Bu bakımdan, dünyada uygulanmakta olan en iyi istihdam oluşturma politikası insanların kendi kendilerine işlerini kurmalarına yönelik özendirilmeleridir. ABD bunu, fakirlere mikro kredi (başlangıç kredisi asgari ücret olan

\$1,200'dır), biraz daha durumu iyi olanlara ise, SBA (Small Business Administration—Küçük İşletmeler Başkanlığı) önderliğinde ve ticari bankacılık sistemini de, devreye sokarak yeni istihdam oluşturmaya yönelik girişimcilik kredisi verilmektedir. Almanya ise, işsizlik fonunu kredi olarak işsizlere kullandırarak, 2003 yılında 142,000 kişiye kendi işini kurma imkânı sağlamıştır(www.israf.org). Mikro kredi uygulaması, genelde ilgili ülkelerde açılan “Grameen Foundation” kurumu aracılığı ile sürdürülmektedir.

Tablo1: Grameen Foundation Kurumunun Bulunduğu Bazı Ülkeler

ASYA	AMERİKA	ORTADOĞU/ KUZZEY AFRİKA	ORTA VE GÜNEY AFRİKA
BANGLADEŞ	BOLİVYA	MISIR	KAMERUN
HİNDİSTAN	BREZİLYA	ÜRDÜN	ETİYOPYA
ÇİN	DOMİNİK CUM.	LÜBNAN	GANNA
KAMBOÇYA	EKVATOR	FAS	KENYA
NEPAL	HAİTİ	FİLİSTİN	MALİ
PAKİSTAN	HONDURAS	TUNUS	MALAVİ
ENDONEZYA	MEKSİKA	YEMEN	NİJERYA
FİLİPİNLER	PERU		RUANDA
VİETNAM	A.B.D.		SENEGAL
			GÜNEY AFRİKA
			TANZANYA
			UGANDA

Kaynak: www.grameenfoundation.org

3.1. Türkiye’de Mikro Kredi Uygulamaları

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Birleşmiş Milletler’in yoksulluğun 2015 yılına kadar %50 azaltılması hedefinin altına imza atmıştır. Günümüzde artık anlaşılmıştır ki, hibe şeklindeki yardımlarla insanlar fakirlik ve açlık sınırının üstüne çıkarılamaz. Bu bakımdan, radikal politika değişikliği yapılarak, kendi kendine iş kurmayı esas alan ve daha onurlu bir iş yapma ve borç alma biçimi olan mikro kredi Türkiye’de yaygınlaştırılmalıdır (<http://mikrokredi.tog.org.tr>).

Türkiye’de mikrokredi uygulaması 18 Temmuz 2003’de Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİSVA) ile Bangladeş kökenli Grameen Tourist Bank’ın işbirliği ile başladı. İlk olarak 5 kadına beşer yüz TL kredi verildi. Kredi alan kadın sayısı 2008’de 10.000 kişiye 2009’da ise

21.000 kişiye ulaştı. 2010 yılı hedefi 100.000 kadına ulaşmak olarak belirlendi. Açılan şube sayısı ise 42'ye ulaştı. Kısa vadede 81 ilin tamamında şube açmak hedeflenmiştir. Kredi alanlar aldıkları parayı ortak hizmetler karşılığı olarak %20 fazlasıyla haftalık taksitler halinde 1 yılda geri ödemektedirler. 2009 yılı sonu itibariyle kullanılan toplam kredi miktarı 27 milyon TL'dir. En çok kredi dağıtılan beş ilin sıralaması şöyledir.

İller	Kredi Alan Kadın Sayısı
Diyarbakır	7.606
Gaziantep	1.817
Kahramanmaraş	1.316
Eskişehir	863
Mardin	714

Kaynak: Hürhaber, 2009.

Türkiye uygulamasında TİSVA ile işbirliği yapan kuruluşlar arasında Bankalar, Sanayi ve Ticaret Odaları, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu, İşadamları Dernekleri ve Belediyeleri bulunmaktadır.

3.1.1. Mikro kredi alabilmek için başvuru koşulları;

- Bayan olmak.
- Yoksul olmak
- Düzenli bir işi olmamak
- Sosyal güvencesi bulunmamak.
- Gelir getiren bir iş yapabilecek durumda olmak.
- Yapılabilecek bir iş fikri sahibi olmak.
- 5 kişiden oluşan grup oluşturmak.
- Aynı mahallede ikamet etmek ve üyeler arasında 1. derece akraba olmamak
- Kredi almadan önce 5 gün süreli eğitime katılmış olmak (www.israf.org).

3.1.2. Mikro kredi verilecek kişilerin seçimi;

- Dar gelirli olup da kendi işini kurmak isteyen kadınlara mikro kredi verilir.
- Mikro kredi aynı mahallede oturan beş kişinin bir araya gelerek oluşturacakları gurup üyelerinin her birine ayrı ayrı verilir. Gurup üyelerinin mikro kredi alabilmeleri için birinin diğerine kefil olmaları esastır. Gurup üyeleri, kendi güvendikleri, benzer yapıda gördükleri ve benzer geçmişe sahip, aynı mahallede ikamet eden kadınlardan kurulur. Akraba olmamaları, birbirine güven duymaları gerekir.

- Gurup oluşturmeyan kişilere (grup içerisinde yer almayan kişilere) ve başvuruyu müteakip yeri ve tarihi bildirilen 5 iş günü süreli başlangıç eğitimine katılmayanlara, mikro kredi verilmez.

- Mikro kredi için başvurup gurup oluşturan, 1 haftalık eğitime de katılan ancak eğitim süresince yapılan gözlem ve incelemelerde kredinin geri dönüşü için güven telkin etmeyenlere,

- Devletin aleyhine suç işlemiş olanlara,

- Daha önce aldığı krediyi ödemeyenlere veya geri ödemelerini düzenli yapmayanlara mikro kredi verilmez (www.israf.org).

Türkiye’de uygulama alanı bulan bir yerde, Şanlıurfa Belediyesi’nce yürütölen Mikro Kredi Projesi kapsamında, yoğun ilgi üzerine kırk ev hanımına daha 1000 TL’lik kredi verilmiştir. Daha önce 500 kadına verilen kredi sayısı ise 540 olmuştur (<http://www.tumgazeteler.com>) Mikro kredi uygulaması Kahramanmaraş’ta da 2007 yılında uygulanmaya başlanmıştır(www.yenisafak.com.tr). Afyonkarahisar ve Malatya’da da mikro kredi uygulamaları 2009 yılında söz konusu illerde mikro kredi şubelerinin açılıp, kadınlara konuyla ilgili bilgilerin verilmesi ile başlanmıştır (www.lpghaber.com). Şu an Malatya’da 430 civarında kadın mikro kredi imkânından faydalanmaktadır.

3.1.3.Malatya Uygulaması

Malatya’da 500’ü aşkın kişi mikro kredi faaliyetinden faydalanmaktadır. Malatya’da mikro kredi uygulaması genelde merkezde uygulanmaktadır. Kırsal bazda ise sadece merkez ilçeye bağılı Dilek kasabası ile Yeşilyurt belediyesine bağılı Güzdüzbey’de uygulanmaktadır. Dolayısıyla Malatya’da mikro kredi faaliyetinden %90-95 Malatya merkez ilçe faydalanmaktadır. Bu sistemde sadece kadınlara kredi verilmektedir. Kredi alanlar içinde Malatya merkezde bulunanlar daha çok tuhafiyecilik ile ev yemekleri yapımı işlerinde faaliyet gösterirken, kırsal bölgede yaşayanlar ise hayvancılık sektöründe faaliyet göstermektedirler. Kredilerin şahıslara verilmesinde ve geri ödemelerinde standart işlemler uygulanmaktadır. Kurumun yaptığı günlük çalışmalar, her gün veri sistemine aktarılmaktadır. Böylece çalışmanın takip edilmesi kolaylaşmaktadır.

Malatya’da mikro kredi uygulamasından faydalananlar arasında yapılan anket çalışması neticesinde insanların gelirlerinde en az %25’lik bir artış olduğu anlaşılmıştır. Kredi alanların işlerindeki artışlar neticesinde, işlerini büyötmeye yönelmeleriyle yanlarına işçi almaları sonucunda Malatya’daki istihdama katkıda bulunulduğu da mikro kredi uygulamasının Malatya ekonomisine sağladığı diğere bir katkıdır. Ayrıca konunun sosyal boyutu açısından kredi alarak bir iş kuran insanların kendilerine olan özgüvenleri artmıştır.

Yapılan anket çalışması sonucunda kredi alanların sistemin haftalık ödeme ilkesinden rahatsız oldukları anlaşılmıştır. Buna sebep olarak da, kendi özel işleri ile ilgili çalışmalarında zaman kaybına uğramalarını göstermişlerdir. Akraba olmayan insanların bir arada çalışmaya zorlanması nedeniyle kendilerine ortak bulmada zorlanmaları da, şikâyetçi oldukları diğer bir konudur. Ayrıca mikro kredi imkânından faydalanan insanlar Malatya belediyesinden kendilerine ürettikleri ürünleri (ev yemekleri, el işi ürünleri vb.) satabilecekleri yer talebinde bulunmaktadır. Sonuç itibariyle mikro kredi uygulaması dünyada olduğu gibi Malatya ekonomisine de, olumlu yönde katkı sağlamıştır.

4. Sonuç

Sadece güven ilkesine dayanan, teminatsız ve kefilsiz küçük sermaye biçimindeki mikro kredi, yoksulların kendi kendilerine yoksulluktan kurtarmaları için güçlü bir araçtır. Mikrokredi; başta A.B.D ve Avrupa'nın farklı ülkeleri de dâhil olmak üzere, tüm kıtalarda yaklaşık 111 ülkede başarılı bir şekilde uygulanmaktadır. Sistemin daha etkili işlemesi için önerilerde bulunulabilir (www.israf.org).

- Mikrokredi uygulamaları, en yoksul insanları ve özellikle de mevcut resmi finansal sistemin dışında kalan kadınların problemler ile ilgilenmeli ve kimin fakir olduğunu sıkı araştırmalar ile belirlemelidir.

- Uygulanacak mikro kredi programı; talep edenlerin kolaylıkla anlayacakları kolay ve hızlı yöntemlerle, yoksullar için kolay bir hizmet sağlamalıdır.

- Mikrokredi programları için; bağımsız olarak çalışacak, etkili bir liderlik, şeffaf bir yönetim gereklidir. Program yöneticileri ve çalışanları arasında bir bağlılık kültürü sağlanmalıdır. Mikrokredi projeleri için oluşturulacak ekip; çalışanların becerilerini ve bilgilerini artıran yönetim yapılarına sahip olmalıdır.

- Mikrokredi programlarının başlangıçtan itibaren devamlılığı sağlanmalıdır. Sürdürülebilirlik olmadığında, program gelişemez ve yoksullara ulaşamaz.

- Hükümet, mikro kredi programlarının uygulanması ile fiilen ilgilenmemelidir. Mikro kredi programlarının kendi politikalarını belirlemelerine ve bağımsız olarak çalışmalarına izin verilmelidir. Programlara başlanıldığı zaman, tamamen serbest olarak çalışmalarına imkân verilmeli, uygun yöntemleri ve fiyatlandırma politikalarını oluşturmalarına izin verilmelidir. Bu şekilde projelerin ölçekleri ve sürdürülebilirlikleri olumlu yönde gelişecektir.

- Sosyal sorunların çözümü alanında çalışanlar ile mikro kredi programlarına yatırım yapmakla ilgilenen sivil toplum örgütlerine vergi indirimleri gibi teşvikler sağlanmalıdır.

• Mikro kredi programlarının Mikro kredi Bankaları haline dönüşmelerini sağlayacak yasal zeminler oluşturulmalıdır. Ayrıca mikro kredi bankaları halktan da mevduat toplayabilmelidir.

• Sivil Toplum kuruluşlarının yalnızca mikro kredi programlarından kredi alanların tasarruflarını kabul etme yetkisi olmalıdır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, borç alanların toplam tasarruf miktarı, varolan borç miktarından daha fazla olmamalıdır.

• Mikro kredi Bankası aynı zamanda para piyasalarında para bulmaya yönelik bono gibi finansal araçlar çıkarabilmelidir.

• Mikro kredi programlarının çalışmaya başlayabilmesi, ölçeklerini büyütebilmesi ve sürdürülebilir kuruluşlar olması için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

• Mikro finans Bankalarının çalışmalarında yanında bulunacak ve faaliyetlerini kolaylaştıracak BDDK(Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu) içinde bir Mikro finans düzenleyici birimi oluşturulmalıdır.

• Mikro finans Bankalarının oluşturulması ile ilgili yasa; geniş kapsamlı olarak tasarlanarak, rekabeti sağlayacak ve fakirler için sübvansiyonsuz mali hizmetlere sürdürülebilir erişime müsait bir yapıya sahip olmalıdır.

• Mikro finans kuruluşları ve amaçları, kanunda açıkça tarif edilmelidir.

• Mikro finans programlarında, hedef kitle net bir şekilde belirlenmelidir.

• Projelere başlanıldığı vakit, bankaya ölçeği büyütebilmesi ve önemli sayıda yoksullara ulaşılabilmesi amacıyla, uygun yöntemlerin ve fiyatlandırma politikalarının oluşturulmasında serbestlik ve esneklik sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Semra Arıkan, Girişimcilik, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2002
- Muammer Doğan, “İşletme Ekonomisi ve Yönetimi”, Anadolu Matbaacılık, İzmir, 1998
- Tahsin Karabulut, “Yoksullukla Mücadelede Mikro Kredi Uygulaması”, Nobel Yayın Dağıtım, 2007, Ankara.
- Grameen Foundation, 2009. Grameen Foundation Kurumu,
www.grameenfoundation.org/who/we-are(erişim:22.02.2010)
- Grameen Foundation, 2009. Grameen Foundation Kurumu,
www.grameenfoundation.org/what/we-are(erişim:21.02.2010)
- Grameen Foundation, 2009. Grameen Foundation Kurumu,
www.grameenfoundation.org/where/we-are(erişim:20.02.2010)
- Lpghaber, 2009. Haber sitesi, <http://www.lpghaber.com/Afyonkarahisar%60da-Kadınlara-Mikrokredi-Projesi-Anlatıldı--haberi-335402.html>(erişim:26.12.2009)
- Newsweek, 2010. Newsweek Journal, www.newsweek.com/id/233334(erişim: 24.02.2010)
- Robert Goffee, Richard Scase, Kadınlar İşbaşında, “Kadın Girişimcilerin Deneyimleri”, Eti Yayınları, 1992, İstanbul
- Themixmarket, 2009. Microfinance Information Exchange, [www.themixmarket.org/press-release/eastern-europe-central-asia-microfinance -analysis](http://www.themixmarket.org/press-release/eastern-europe-central-asia-microfinance-analysis)(erişim:24.02.2010)
- TİSVA. 2009. Türkiye İsrافی Önleme Vakfı, "[http:// www. israf. org /pdf/ TURKIYEGRAMEENMIKROKREDIPROJESIBILGINOTU. pdf](http://www.israf.org/pdf/TURKIYEGRAMEENMIKROKREDIPROJESIBILGINOTU.pdf)(erişim:25.11.2009)
- Tog. 2009. Toplum Gönüllüleri Derneği, http://mikrokredi.tog.org.tr/abs/templates/bos_sayfa.asp?articleid=513&zoneid=53 (erişim: 27.12.2009)
- Tumgazeteler,2009. Tüm Gazeteler Haber Sitesi,
<http://www.tumgazeteler.com/?a=4643518>(erişim:25.12.2009).
- Yenişafak Gazetesi, 2009. <http://yenisafak.com.tr/Ekonomi/Default.aspx?t=25.12.2009&i=230884>(erişim:27.12.2009)